

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2003-2004

5 februari 2004

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR CULTUUR, MEDIA EN SPORT

Vraag om uitleg van mevrouw Marleen Van den Eynde tot de heer Paul Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken, over het jeugdwerknet

Vraag om uitleg van mevrouw Brigitte Grouwels tot de heer Paul Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken, over de toekomst van het Sint-Lukasarchief

Commissie voor Cultuur, Media en Sport

Donderdag 5 februari 2004

VOORZITTER : De heer Jo Vermeulen

– *De vraag om uitleg wordt gehouden om 13.32 uur.*

Vraag om uitleg van mevrouw Marleen Van den Eynde tot de heer Paul Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken, over het jeugdwerknet

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Van den Eynde tot de heer Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken, over het jeugdwerknet.

Mevrouw Van den Eynde heeft het woord.

Mevrouw Marleen Van den Eynde : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, in 1996 werd de VZW Jeugdwerknet opgericht. Ze is erkend door de afdeling Jeugd en Sport van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Volgens haar statuten heeft de vereniging de doelstelling om binnen het jeugdwerk het gebruik van datacommunicatie en van het internet in het bijzonder te bevorderen. Ze moet initiatieven nemen die daar rechtstreeks of onrechtstreeks toe bijdragen.

De VZW Jeugdnetwerk wil op die manier een forum zijn voor meer dan 1.600 jeugdverenigingen. De jeugdverenigingen kunnen via het internet informatie aanbieden over hun werking en over andere jeugdonderwerpen.

In de context van het experimenteel jeugdwerk ontving de VZW jaarlijks subsidies. Sinds 2002 wordt de VZW echter gesubsidieerd volgens het reglement met betrekking tot informatie-, communicatie- en inspraakprojecten, omdat ze na het opstarten van een webstek door de afdeling Jeugd en Sport van het ministerie van de Vlaamse Gemeen-

schap alleen maar de weergave van de activiteiten van de verschillende jeugdverenigingen en hun publicaties aanreikt.

In tegenstelling tot wat de VZW in haar statuten schrijft, is ze niet politiek neutraal. Ze weert bijvoorbeeld de jongerenorganisatie van het Vlaams Blok en tal van andere Vlaams-nationalistische jeugd- en studentenverenigingen. Deze VZW kan een nuttige organisatie zijn. Ik trek de doelstellingen ervan dus niet in twijfel, maar ik heb wel vragen bij haar concrete activiteiten.

Mijnheer de minister, vindt u dat een VZW die met gemeenschapsgeld wordt gesubsidieerd, een politieke jongerenvereniging en Vlaams-nationale jeugd- of studentenverenigingen op basis van hun overtuiging kan uitsluiten van publicatie op de webstek ? De VZW beschuldigt de uitgesloten organisaties ten onrechte van ondemocratische overtuigingen. Nochtans werden sommige van die organisaties, zoals het VNJ, door de Vlaamse overheid officieel landelijk erkend als jeugdwerkinitiatief. Heeft de VZW Jeugdnetwerk volgens u geldige argumenten om een erkende Vlaams-nationale jeugdbeweging uit te sluiten ? Hoe wilt u tot een oplossing komen ? Op welke manier zult u optreden tegen de uitsluitingspraktijken ?

De voorzitter : Minister Van Grembergen heeft het woord.

Minister Paul Van Grembergen : Mijnheer de voorzitter, collega's, de VZW Jeugdnetwerk ontstond in 1997 als privé-initiatief. Deze VZW was de eerste jeugdvereniging die een website creëerde met een portaal voor het jeugdwerk. Naast dit portaal bood de vereniging tal van interactieve toepassingen voor jeugdwerkers aan. Ze startte bovendien met een vormingsaanbod dat gestaag groeide. Vandaag verzorgt de VZW naast tal van andere activiteiten onder andere ook internetcursussen tijdens jeugdkampen.

Van Grembergen

In tegenstelling tot wat hier werd gesuggereerd, is er geen enkel oorzakelijk verband tussen de subsidiëring van de VZW Jeugdwerknet en het feit dat de afdeling Jeugd en Sport een webstek opstartte. Het is niet juist dat de VZW wordt gefinancierd om op een of andere manier overheidstaken op zich te nemen.

Binnen het cultuurbeleid – en dus niet alleen binnen het jeugdbeleid – worden diverse verenigingen gesubsidieerd. Die verenigingen staan voor verschillende politieke, ideologische en levensbeschouwelijke stromingen. De overheid mag zich niet moeien met de levensbeschouwelijke keuzes die deze verenigingen maken, tenzij er rechtsregels worden geschonden. Concreet betekent dit dat de VZW Jeugdwerknet het recht heeft om te weigeren informatie en links op haar site te publiceren die rechtsreeks of onrechtstreeks indruisen tegen haar antiracistische houding. De VZW heeft geen moeite met Vlaams-nationale sites.

De redactionele verantwoordelijkheid voor de site ligt bij de VZW zelf. Ik kan dus niet ingrijpen omdat de vereniging geen enkele rechtsregel heeft geschonden. Ze heeft de subsidieovereenkomst die ik met haar heb afgesloten, ook nageleefd. Stel dat ik toch zou kunnen ingrijpen, dan nog heb ik geen enkel argument gehoord om dat ook werkelijk te doen.

Het VNJ is inderdaad erkend in de context van het decreet over het Vlaams jeugdbeleid. Dat de VZW Jeugdnetwerk niet ingaat op een vraag van het VNJ, behoort tot haar autonomie. Het is niet mijn bedoeling verenigingen te verplichten een forum aan te bieden aan alle organisaties. Ik verplicht het VNJ ook niet om samen te werken met organisaties die een ideologie uitdragen die niet aan zijn doelstellingen beantwoordt.

De keuzevrijheid van VZW's moet worden gewaarborgd. Ik zie dan ook geen enkel reden om op te treden.

De voorzitter : Mevrouw Van den Eynde heeft het woord.

Mevrouw Marleen Van den Eynde : Mijnheer de minister, ik vind uw antwoord zeer ontgoochelend. Een erkende jeugdvereniging moet minstens het recht hebben om te worden opgenomen op een webstek van een VZW die wordt gesubsidieerd met overheidsgeld. De VZW Jeugdwerknet krijgt ongeveer 61.000 euro per jaar. Toch kan ze in alle

vrijheid kiezen welke verenigingen ze op haar webstek zet en welke niet. Dat kan toch niet. Als minister van Jeugd kunt u toch een bemiddelende rol spelen ?

Minister Paul Van Grembergen : U moet aanvaarden dat VZW's keuzevrijheid hebben. In het onderwijs zijn er afzonderlijke VZW's. Die kunnen niet worden verplicht een houding aan te nemen die niet in overeenstemming is met hun ideologie. Toch krijgen ze van de overheid voor miljarden aan middelen.

De VZW Jeugdwerk maakt eigen keuzes. Ze doet niets dat in strijd is met mensenrechten en regelgeving. Ze kiest zelf haar vrienden.

Mevrouw Marleen Van den Eynde : Mijnheer de minister, een school mag geen mensen uitsluiten. Een VZW die enkel informatie aanbiedt op het internet, mag geen jongerenverenigingen uitsluiten. Het VNJ is dan nog een door de overheid erkende en gesubsidieerde vereniging.

Ik betreur dat u toestaat dat een jongerenbeweging wordt geweerd omdat ze zagezegd een overtuiging heeft die niet strookt met de doelstellingen van de VZW Jeugdwerknet. Als een school mensen uitsluit, wordt daar onmiddellijk tegen opgetreden. Waarom treedt u nu niet op ? Ik vind dit onaanvaardbaar.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Brigitte Grouwels tot de heer Paul Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken, over de toekomst van het Sint-Lukasarchief

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Grouwels tot de heer Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken, over de toekomst van het Sint-Lukasarchief.

Mevrouw Grouwels heeft het woord.

Mevrouw Brigitte Grouwels : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, het Sint-Lukasarchief te Brussel verricht reeds 35 jaar baanbrekend en bijzonder nuttig werk in verband met het erfgoed in Brussel en Vlaanderen.

Grouwels

Het heeft een tamelijk unieke knowhow ontwikkeld die regelmatig wordt vertaald in publicaties en acties, zoals de operatie 'Red het Modernisme'. Die operatie werd opgezet om in Brussel, in Gent en in Antwerpen die verdwijnende bouwstijl opnieuw onder de aandacht te brengen. Er worden immers te weinig maatregelen genomen om ervoor te zorgen dat die bouwstijl wordt bewaard. De operatie is zeer interessant en indrukwekkend. De inspanning voor ons stedelijk patrimonium die het Sint-Lukasarchief met deze operatie heeft geleverd, wordt algemeen erkend.

Ondanks dit alles kan het archief op zeer weinig overheidsondersteuning rekenen. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest boycot sinds een aantal jaren het archief. Dat gewest draineert vrijwel alle subsidies voor verenigingen en organisaties die werken met monumenten en landschappen naar het recent opgerichte en door de Cocof ondersteunde Centre pour la Ville, l'Architecture et le Paysage en zijn aanverwante organisaties. Het CIVA is onmiskenbaar een interessant initiatief, maar dat het overgrote deel van de middelen nu daar terecht komt, gaat toch wat ver.

De Vlaamse Gemeenschap laat eveneens verstek gaan. In het decreet van juni 2002 over de privaatrechtelijke culturele archiefwerking worden een aantal Nederlandstalige initiatieven in Brussel vermeld waarvoor subsidies worden gegarandeerd. Het Sint-Lukasarchief hoort daar niet bij.

Ondanks het feit dat het decreet in artikel 24 expliciet verwijst naar de archiefwerking in verband met het architecturale erfgoed, krijgt het Sint-Lukasarchief geen subsidies van de Vlaamse Gemeenschap. Nochtans is de werking van het archief relevant voor de Vlaamse Gemeenschap als geheel. De VGC levert wel een inspanning, en voorziet jaarlijks in een beperkte, niet-structurele subsidiëring. In 2003 gaf de VGC 45.000 euro subsidies.

Dit alles resulteert in een zeer precaire werking. Uiteindelijk vraagt men zich af of de overheid het Sint-Lukasarchief liever kwijt dan rijk is. Dat lijkt me een kortzichtige houding. In de Brusselse Hoofdstedelijke Raad werd er reeds op aangedrongen dat de bevoegde Brusselse staatssecretaris in de context van zijn beleid inzake monumenten en landschappen meer ondersteuning zou geven aan het werk van het Sint-Lukasarchief. Toch heeft ook de Vlaamse Gemeenschap hier een belangrijke verantwoordelijkheid.

Mijnheer de minister, bent u bereid om – al dan niet in de context van het decreet op de privaatrechtelijke archiefwerking – na te gaan of kan worden voorzien in een structurele subsidiëring voor het Sint-Lukasarchief, zodat er een minimale basis ontstaat voor de verdere werking ?

De voorzitter : Minister Van Grembergen heeft het woord.

Minister Paul Van Grembergen : Mijnheer de voorzitter, geachte collega's, ik deel de mening van mevrouw Grouwels over de waarde van het Sint-Lukasarchief. Het is spraakmakend, en het legt gevoeligheden bloot waarvoor beleidsmakers bij het bewaren van ons erfgoed aandacht moeten hebben. Ik moet haar wel tegenspreken als ze zegt dat de Vlaamse Gemeenschap verstek laat gaan als het over de ondersteuning van het Sint-Lukasarchief gaat. Laat mij even de situatie schetsen.

In het begin van deze legislatuur stelde mijn voorganger, minister Anciaux, die zich bewust was van de moeilijke financiële situatie van het Sint-Lukasarchief, voor om het te laten uitgroeien tot het Vlaams Architectuurarchief. Die instelling zou onder meer een coördinerende rol moeten vervullen tussen de verschillende instellingen die over architectuurarchieven beschikken. De opdracht zou dus veel ruimer zijn dan het beheer en het ontsluiten van de eigenarchieven. Het Vlaams Architectuurarchief van Brussel zou volgens die visie de pendant worden van het nog op te richten Vlaams Architectuurinstituut dat vanuit Antwerpen als steunpunt voor de architectuursector zou fungeren.

Terwijl de onderhandelingen over de uitbouw van het Architectuurarchief met het Sint-Lukasarchief liepen, kon de organisatie een beroep doen op financiële middelen om die taak voor te bereiden. In 2000, 2001 en 2002 kreeg het Sint-Lukasarchief telkens 150.000 euro. Wat er precies is misgelopen, is ook mij niet helemaal duidelijk. In ieder geval vlotte de voorbereiding van de oprichting niet. Wat mijns inziens zeker heeft meegespeeld, is het feit dat architectuurarchieven vaak niet alleen een wetenschappelijke waarde hebben, maar ook een financiële, waardoor de verschillende architectuurarchieven soms wantrouwig staan tegenover samenwerking.

Het Sint-Lukasarchief stelde zich vragen over de eigendomsrechten van de eigenarchieven. De relatie tussen het beheer van het eigen archief en de opdracht voor de hele gemeenschap kon nooit helemaal worden uitgeklaard. De zaken werden op scherp gesteld toen parlementsleden van de meer-

Van Grembergen

derheid en van CD&V halfweg 2002 het voorstel van decreet houdende de privaatrechtelijke culturele archiefwerking indienden. Daarin wordt gestipuleerd dat archieven op basis van een bepaald cultureel thema konden worden gesubsidieerd. Architectuur is een van die thema's. Om budgettaire redenen kon per thema echter slechts één archiefinstelling worden gesubsidieerd. Die instelling zou dan een coördinerende taak voor geheel Vlaanderen vervullen.

De opdracht voor architectuur is uiteindelijk niet aan een bestaand archief toegekend, maar aan het intussen operationele Vlaams Architectuurinstituut, dat een neutrale actor is. Ik ben ervan overtuigd dat de werking van dit Vlaams Architectuurarchief ook het Sint-Lukasarchief ten goede kan komen. Bovendien kan Sint-Lukas altijd een beroep doen op de projectsubsidies die op basis van het decreet worden uitbetaald. In 2002 kreeg Sint-Lukas twee keer 50.000 euro, voor respectievelijk de projecten 'Ontsluiting Huib Hoste' en 'Red het Modernisme'. In 2003 is geen aanvraag ingediend, en voor de eerste jaarhelft van 2004 ook niet.

De Vlaamse Gemeenschap wil het Sint-Lukasarchief niet kwijt. Ik waardeer de inzet van Jos Vandenberg en zijn ploeg, en de rol van klokkenluiders die zij soms spelen. Wellicht stond zonder hen het Flageygebouw nog steeds te verkommeren. Ik besef ten volle dat wij tijdens deze legislatuur slechts een begin hebben kunnen maken van een archiefbeleid, maar er is in ieder geval een evolutie op gang gekomen die tijdens een volgende legislatuur moet worden voortgezet. Het verhaal is niet af, maar de rol die het Vlaams Architectuurinstituut heeft gekregen, moet behouden blijven.

De voorzitter : Mevrouw Grouwels heeft het woord.

Mevrouw Brigitte Grouwels : Mijnheer de minister, ik ben geen lid van deze commissie. Ik heb de discussie niet in detail kunnen volgen, en ik weet niet waarom de door minister Anciaux geplande tweede poot niet wordt ontwikkeld. Het is me niet duidelijk waarom beide er niet komen.

Ik weet dat het Sint-Lukasarchief krap bij kas zit en het moeilijk heeft om de dagelijkse werking voort te zetten. Er rijzen zelfs problemen op het vlak van de huisvesting. Er was gehoopt dat dit in het kader van de uitbouw van het Vlaams Architectuurarchief kon worden opgelost, maar dat is niet gebeurd. Er heerst moedeloosheid, en een gevoel van in de steek te zijn gelaten. Mijnheer de minister, bent u ertoe bereid om uw medewerkers en vertegenwoordigers van het Sint-Lukasarchief te laten onderzoeken welke knelpunten er zijn? We zijn aan het einde van de zittingsperiode gekomen, en dat is het ogenblik waarop de dossiers voor de komende zittingsperiode worden voorbereid. Zo'n overleg zou toelaten om met kennis van zaken te werken aan die voorbereiding.

De voorzitter : Minister Van Grembergen heeft het woord.

Minister Paul Van Grembergen : Ik ga ermee akkoord om met vertegenwoordigers van het Sint-Lukasarchief te onderzoeken hoe we tijdens de komende zittingsperiode aan een aantal van hun bekommernissen kunnen tegemoetkomen. We hebben er geen belang bij dat die energie en ervaring verloren zouden gaan. In elk geval zal dat moeten gebeuren in samenspraak met het Architectuurinstituut dat bij decreet de formele verantwoordelijkheid inzake archieven heeft gekregen.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 13.55 uur.*
